

LEMIRE, Jules, Frans-Vlaams sociaal-democratisch priester (Berkijn [Berkin] 23 april 1853 - Hazebroek 7 maart 1928).

Lemire werd in 1893 gekozen tot volksvertegenwoordiger van het Noorderdepartement en bleef dit tot aan zijn dood. Hij was ook, sinds 1914, burgemeester van Hazebroek. Om zijn linkse denkbeelden en zijn Vlaamse actie werd hij in 1914 door zijn bisschop gesuspendeerd, maar weldra op verzoek van paus Benedictus XV in ere hersteld.

Lemire was een der merkwaardigste figuren in Frans-Vlaanderen in het eerste kwart van de 20ste eeuw. In 1891 publiceerde hij een lijvig en voor zijn tijd belangrijk werk over L'abbé Dehaene et la Flandre. Zelf was Lemire sterk beïnvloed door de persoonlijkheid van Jacques Dehaene en zijn boek heeft op zijn beurt bijgedragen tot de Vlaamse bewustwording van een aantal Frans-Vlaamse intellectuelen (o.m. J.-M. Gantois). Hij beheerste het Nederlands op volmaakte wijze, ofschoon hij aan de studie ervan eerst op 20-jarige leeftijd was begonnen. Stammend uit een Vlaamssprekende familie was hij immers door twee tantes in het Frans opgevoed en hij ontdekte zijn ware aard

pas in zijn studententijd. Het meesterschap over de volkstaal, dat hij zozeer bewonderde bij Dehaene en dat hij nu zelf verworven had, zou hem trouwens later heel wat electoraal succes doen oogsten.

Lemire was van 1889 af actief lid en medewerker van het Comité flamand de France en stichtte ook een eigen blad, *Le Cri des Flandres*, waarin steeds in het Nederlands gestelde artikeltjes verschenen, o.m. van zijn hand. Hij was lezer van *Gezelles Rond den Heerd* en knoopte in 1892 betrekkingen aan met deze Vlaamse dichter. Hij was de stichter van het Collège des Flandres en het Collège St.-Jacques te Hazebroek, alsmede van het Museum voor Vlaamse folklore en het Syndicat Agricole (1893) in diezelfde stad. Onder invloed van o.m. de Engelse kardinaal Manning en van Dehaene was hij, ofschoon republikeins gezind, een tegenstander van de Franse centralistische politiek. Uit al zijn redevoeringen en geschriften blijkt ook zijn gehechtheid aan de lokale vrijheden, de tradities en de taal van de regio. Meer dan eens heeft hij in het Franse parlement gepleit voor het behoud en het onderwijs van de streektalen, in het bijzonder van het Nederlands. Bekend zijn o.m. zijn geruchtmakend pleidooi voor de Nederlandse taal op 18 februari 1902 en zijn interpellaties van 11 maart 1910 en 11 december 1921.

Van Lemires activiteit op sociaal-politiek terrein dient vooral te worden vermeld dat hij de stichter was van het Werk der Volkstuinen (*La Ligue du Coin de Terre et des Jardins Ouvriers*). Dit initiatief vond navolging in vele landen en ook bij ons (*Werk van den Akker*). Lemire was trouwens *Président-Fondateur de la Fédération Internationale de la Ligue du Coin de Terre et du Foyer et des Jardins Ouvriers* en onderhield zeer veel relaties met het buitenland (o.m. in Vlaanderen met de stichters van *De Volkstuin*: Cyriel en Julius Callens in Kortrijk). Reeds in 1880 had Lemire de idee van de Volkstuinen gelanceerd. Hij wenste de fabrieksarbeiders een meer menswaardig en gezonder bestaan te geven. Op 14 april 1929 kreeg hij een standbeeld te Hazebroek. Op de achterzijde staat een Nederlandse tekst.

LITERATUUR: L. Farvacque (pseudoniem van J.-M. Gantois), *L'abbé Lemire tel qu'il est*, in *Notre Flandre*, jg. 2, nr. 4 (1954); - J. Declercq, *Grote Frans-Vlamingen. Priester Lemire*, in *Ons Erfdeel*, jg. 7, nr. 1 (januari 1963, p. 54-59); - L. Delaforterie, *Priester Daens buiten Vlaanderen*, in *Ons Erfdeel*, jg. 10, nr. 4 (juni 1967, p. 95-99); - J.M. Mayeur, *Un prêtre démocrate. L'Abbé Lemire 1853-1928* (1968); - L. Verbeke, *Vlaanderen in Frankrijk* (1970).

LUC VERBEKE